

2.7- XÌ CĂNG ĐAN CÓ THỂ LÀM QUAN CHỨC ĐẢNG MẮT CHỨC

Ian Johnson và Jonathan Ansfield

The New York Times, 16-2-2012

Lời người dịch : vào cuối năm 2012, Đảng Cộng sản Trung Quốc sẽ tổ chức Đại hội Đảng toàn quốc. Một điểm quan trọng của hội nghị này là bầu lại Ban chấp hành Trung ương và Bộ Chính trị. Ban Thường vụ Bộ Chính trị dự trù sẽ bầu lại 7 người trên tổng số 9 người. Hai người còn lại là ông Tập Cận Bình, dự đoán sẽ làm Chủ tịch nước kiêm Tổng Bí thư Đảng, ông Lý Khắc Cường, sẽ làm Thủ tướng. Trong các ứng viên vào Ban Thường vụ BCT lần tới, có hai người sáng giá nhất : ông Bạc Hi Lai, Bí thư Trùng Khánh, người đại diện cho “mô hình Trùng Khánh” về phương thức phát triển cho Trung Quốc trong những năm sắp tới, và ông Vương Dương, bí thư Quảng Đông, người đại diện cho “mô hình Quảng Đông”. Ngày 6-01-2012, trước khi Phó Chủ tịch Tập Cận Bình qua thăm Mỹ, tại Trùng Khánh đã xảy ra một sự kiện chính trị làm náo loạn dư luận Trung Quốc. Đó là vụ Giám đốc Công an Trùng Khánh Vương Lập Quân chạy trốn vào Tòa Tổng Lãnh sự Mỹ. Sau đây là bài tường thuật của báo *New York Times*.

Trùng Khánh – Tuần lễ này, chính phủ Mỹ sẽ chào đón khách mời là nhà lãnh đạo sắp tới của Trung Quốc, Tập Cận Bình, hy vọng là sẽ củng cố quan hệ giữa 2 nước. Nhưng đối với Trung Quốc, hiện nay đang có màn bi kịch diễn ra ở Trùng Khánh có thể mang lại nhiều hậu quả cho tương lai chính trị của Trung Quốc.

Tại Trùng Khánh, quy trình bí mật, có dàn dựng của Đảng Cộng sản Trung Quốc để chọn lựa một thể hệ lãnh đạo mới đã trở thành công khai hơn, và đôi khi là một quy trình bạo lực. Và tương lai chính trị của nhiều vị lãnh đạo thuộc đủ mọi màu sắc khác nhau có thể bị ảnh hưởng.

Vương Khang, một nhà văn và bình luận địa phương nói : “*Những điều đang xảy ra tại Trùng Khánh là một cuộc đấu tranh cho con đường tương lai của Trung Quốc. Mục tiêu của nó là Trung Quốc sẽ được quản lý như thế nào*”.

Nó cũng có ảnh hưởng lên chính sách của Hoa Kỳ. Mặc dù Washington phủ nhận, các nhà ngoại giao Mỹ và các nguồn tin Trung Quốc có liên hệ chặt chẽ với các cơ quan an ninh nói là có một nhân vật quan trọng ở Trùng Khánh đã xin tị nạn ở Tổng lãnh sự Mỹ, nhưng bị từ chối, một phần vì chuyện này xảy ra ngay trước cuộc viếng thăm của ông Tập Cận Bình.

Vai chính trong vụ này là Bạc Hi Lai, Bí thư đầy quyền lực ở Trùng Khánh, đó là một người Trung Quốc có cách thức làm việc giống như người phương Tây. Ông Bạc là một người cao lớn, khéo léo ngọt ngào, 63 tuổi, đã lôi cuốn sự tò mò của nhiều quan sát viên nước ngoài và trong nước về các vấn đề chính trị – trong suốt hai thập niên. Với vai trò là thị trưởng một thành phố cảng (Đại Liên), một Bí thư tỉnh (Liêu Ninh), một Bộ trưởng thương mại, và bây giờ đứng đầu thành phố Trùng Khánh, có kích thước bằng nước Áo, và 30 triệu dân số. Không giống như ông Tập, người có vẻ nhún nhường điềm đạm, ông Bạc là một chiến binh dai sức và khoa trương.

Ông Bạc cũng là ứng cử viên cho một ghế trong Ủy ban Thường vụ của Bộ Chính trị của Đảng. Chức này cho phép ông cùng với 8 người khác – với ông Tập đứng đầu danh sách – có lời nói cuối cùng về mọi vấn đề, từ tỷ giá hối đoái tới Tây Tạng.

Nhưng vận may của ông Bạc đã bị một cú đau, vì sự phát giác ra một xì căng đan liên quan tới ông Vương Lập Quân – Vương là người đã được ông Bạc chọn làm người đứng đầu cơ quan bảo vệ luật pháp ở Trùng Khánh.

Trong lúc một số người cho rằng sự thăng chức của ông Bạc có thể không bị bỏ rơi, người hầu hết đều cho là sự nghiệp của ông tới đây đã ngưng lại.

Cho tới tận gần đây, thành tựu của ông Bạc ở Trùng Khánh có vẻ rất xuất sắc. Ông Bạc được thăng tiến hầu hết là nhờ vào ông cha, Bạc Nhất Ba, một nhà lãnh đạo chiến tranh cách mạng mới mất năm 2007. Vì là con của một lãnh đạo (hay Hoàng tử đỏ), ông thuộc vào mạng lưới những người không cần tới những kênh bình thường, cho cá nhân và cho cả sự nghiệp chính trị.

Ông Bạc sử dụng quen biết của mình để thúc đẩy một số cải cách mang tính dân túy ở Trùng Khánh, đã từng là thủ đô thời chiến của Trung Quốc. Vào năm 1990, nó được mở rộng thành một tỉnh nhỏ, hầu hết sống về nông nghiệp, với một thị trấn nằm giữa.

Ông quyết tâm tăng gấp hai dân số thành thị, lên tới 20 triệu người, vào cuối thập kỷ này. Và ông quản lý một chương trình xây dựng hàng triệu căn nhà ở thành phố cho người nông dân, và đã xây dựng được hàng trăm ngàn căn hộ rẻ tiền cho họ. Mặc dù một số chuyên gia địa phương đã cho biết rằng bộ hạ của ông sử dụng rất nhiều các biện pháp cưỡng chế.

Một sáng kiến của ông Bạc là một chiến dịch đã được quảng cáo rầm rĩ là làm sống lại các bài ca và ý thức hệ thời Mao Trạch Đông. Ông cũng hứa hẹn một cách dân túy là tăng gấp đôi thu nhập của nông dân, và phê phán các công ty nước ngoài, ví dụ Wal Mart, để đánh bóng hình ảnh của mình trước công luận đang lo lắng về ảnh hưởng của các công ty đa quốc gia tại Trung Quốc.

Và nổi tiếng nhất là cuộc tấn công vào các hội kín, đó là những nhóm mafia, từ nhiều thập kỷ tìm cách bóc lột người dân địa phương.

Để tấn công các hội kín (vẫn được gọi là Hội Tam Hợp) (1) ông thuê ông Vương Lập Quân, một viên chức cảnh sát mà ông quen biết từ lâu. Ông Vương nổi tiếng là can đảm. Chính bản thân ông đã tấn công vào một khách sạn và bắt giữ một trùm tội phạm sau khi quật ngã ông này bằng một cú đá móc – và tàn bạo. Có lần cơ quan truyền thông Trung Quốc đã cho biết chuyện này, có một người phu xe xích lô đã

đâm vào chiếc xe màu trắng Mercedes của ông, ông đã nhảy khỏi xe, đánh đập người phu xích lô và tổng giam ông này 15 ngày vì vi phạm luật giao thông (!).

Với ông Bạc che dù chính trị, ông Vương đã tấn công các băng đảng tội phạm, bắt giam 2000 người, kể cả một số đảng viên cao cấp, bị truy tố là bao che cho tội phạm. Chiến dịch này cũng bỏ qua các quy trình pháp lý bình thường. Đã có 13 trường hợp bị xử bắn (2).

Trùng Khánh, ông Bạc rất được lòng dân. Nhà công, đường xá, và an ninh đã được giải quyết, ngay cả nếu có người ở nông thôn phàn nàn vì bị cưỡng ép dời chỗ ở. Dương Học Ba, một người bán trái cây nói : *“Tôi có thể nói là người dân giàu hơn và tiêu tiền nhiều hơn. Ông ta có nhiều tham vọng. Nhưng nếu bạn là người lãnh đạo, thì phải có tầm nhìn rộng hơn”*.

Tại Bắc Kinh, ngay cả những người theo trường phái tự do nhất cũng ngạc nhiên về sự mạnh bạo của ông, dám phá bỏ luật lệ để đẩy mạnh cải cách, sau hơn một thập kỷ hầu như không có sự thay đổi lớn nào cả. Một vị hoàng tử đỏ cố vấn của ông Bạc đã nói : *“Tập Cận Bình có lẽ có mục tiêu rất rõ, nhưng không phải là loại người có tính khí dám tấn công vào các nhóm đặc quyền đặc lợi. Bạc Hy Lai có lẽ là người duy nhất dám làm việc đó”*.

Những người bảo vệ nhân quyền phẫn nộ vì ông không chịu tôn trọng những quy trình pháp lý bình thường. Sự đẩy mạnh văn hóa cộng sản kiểu cũ được mọi người coi là nỗ lực làm sống lại một thời kỳ tả huynh nên được để ngủ yên. Và các chính sách kinh tế của ông bị chỉ trích là mang phong cách của Mao, sự phát triển nhảy vọt, có nghĩa là hiện đại hóa Trung Quốc trong một bước nhảy vọt nhưng rồi chầm dụt trong thất bại. Và ông Bạc đã làm cho nhiều lãnh đạo hàng đầu của Trung Quốc và gia đình họ tức giận.

Ví dụ, ông đã ra lệnh tổng giam một luật sư tham gia vào vụ bào chữa cho một trùm tội phạm ở Trùng Khánh. Nhưng ông chủ của công ty luật này lại là con của một nhà lãnh đạo cách mạng quá cố, Bành Chân. Ông Bành và ông Bạc Nhất Ba đã là những đối thủ chính trị, và cuộc tấn công vào người luật sư này đã làm sống lại mối tranh chấp truyền kiếp.

Bây giờ, những năm tháng hành động ngang ngược đã quay lại tấn công ông Bạc. Nhiều tháng trước, Vương Lập Quân, quan chức cảnh sát cao cấp nhất của ông Bạc, đã bị điều tra về tham nhũng tại Thiết Lĩnh, một thị trấn nhỏ ở miền Tây Bắc. Ông ta đã từng làm việc tại Thiết Lĩnh.

Khi các nhà kiểm tra của Đảng bắt đầu điều tra về ông Vương, ông Bạc đã trả lời tốt đẹp và tìm cách bảo vệ ông này. Đó là theo lời một số bạn bè của ông. Nhưng dưới sức ép của chính phủ trung ương, ông Bạc đã đổi chiều. Và tháng này, ông Bạc quyết định cách chức ông Vương.

Vài ngày sau đó, ông Vương nghe nói là tài xế của ông đã bị bắt. Ông Vương có vẻ hoảng sợ. Ngày 6 tháng 1, ông lái xe 300 km chạy tới Thành Đô, đến ngay Tổng Lãnh sự Mỹ.

Ông đã qua đêm tại đó, nói chuyện với các viên chức của Tổng Lãnh sự Mỹ, và hỏi về khả năng xin tỵ nạn chính trị. Theo lời các nhà ngoại giao Hoa Kỳ – Washington đã từ chối, lý do là công tác hậu cần khó khăn, nhưng cũng có lý do là họ không muốn làm đảo lộn quan hệ Trung Mỹ .

Vào lúc ông Tập Cận Bình sắp qua thăm Mỹ, người ta không biết làm cách nào đưa ông Vương ra khỏi Trung Quốc. Đã có một đội cảnh sát vũ trang đông đảo vây quanh tòa nhà Tổng lãnh sự Mỹ – và người Mỹ lấy làm khó chịu phải bảo vệ một người đã có dính líu tới hoạt động xâm phạm nhân quyền (3).

Cuối cùng, viên chức Mỹ chỉ nói là “ông Vương tự ý” rời bỏ Tổng lãnh sự quán. Các nguồn tin khác cho biết ông Vương tìm cách trốn chạy khỏi ông Bạc, và để ông Bạc biết rõ là những tài liệu tố cáo ông Bạc đã được truyền tay cho người khác. Ông Vương rời lãnh sự quán, và được tổng giam ở Bắc Kinh (4).

Vài ngày sau đó, ông Bạc đã gửi một lá thư cho lãnh đạo, nói là ông trách nhiệm về việc phong chức và “thiếu kiểm tra” về ông Vương. Và đề nghị, dù chỉ là hình thức, từ chức. Đó là theo nguồn giới hoàng tử.

Tương lai của ông chỉ còn được phỏng đoán. Có thể ông về hưu, hoặc được giữ một chức tước có hình thức nghi lễ tại Hội nghị Hiệp thương hay Quốc hội.

Chú thích :

(1) *Hội Tam hợp* (three harmonies) (Triads) là một trong những nhóm hội kín kiểu Mafia, hoạt động trong bóng tối ở Trung Quốc từ nhiều thế kỷ nay, chúng ép, đe dọa người dân lương thiện để thu thuế.

Có nguồn gốc từ tổ chức Thiên Địa hội (1760) của phong trào phản Thanh, phục Minh ở Trung Quốc. Logo của nhóm Tam Hợp là hình tam giác có hình Quan Vũ (Quan Công) ở giữa và một thanh kiếm. Trong thập kỷ 1950, các hội kín bị quân giải phóng Trung Quốc dẹp tan, chạy qua Hồng Kông. Ở thời điểm này, Hồng Kông có tới 300.000 đảng viên của Tam Hợp. Nhưng sau đó bị người Anh trừ khử hầu như hết hẵn.

Trong thời gian gần đây các hội kín lại hoành hành ở Trùng Khánh. Bí thư Bạc Hi Lai, từ năm 2009 đã phát động phong trào thanh trừng các hội kín này. Tổng cộng có 2000 người bị bắt, trong đó có nhiều quan chức chính quyền bao che cho tội phạm.

(2) Theo *Financial Times*, 16-2-2012 :

Lúc ông Vương rời Tổng lãnh sự quán, người ta thấy có cả ông Hoàng Kỳ Phan, Chủ tịch ủy ban nhân dân Trùng Khánh, và các nhân viên an ninh cao cấp của trung ương.

Khi mọi chuyện đã xảy ra, ông Bạc vẫn đón tiếp Thủ tướng Canada Stephen Harper, và đi thăm một đơn vị quân sự ở Vân Nam (Quân đoàn 4 do cha ông lập nên).

(3) Theo *New York Times* ngày 7-10-2010

Chính quyền Trùng Khánh đã xử tử Văn Cường, cựu giám đốc công an Trùng Khánh trong 16 năm liền, cựu giám đốc sở tư pháp Trùng Khánh về tội nhận hối lộ và bao che tội phạm. Theo Tân Hoa Xã, Cường đã nhận hối lộ khoảng 12 triệu nhân dân tệ, qua người vợ của y. Em vợ ông, Xie Caiping (Tạ Thái Bình) cũng bị kết án 18 năm tù vì tổ chức một sòng bạc lậu.

(4) Theo *BBC*, ngày 14-2-2012

Các website cổ súy tư tưởng Mao đã đăng nhiều bài ủng hộ Vương Lập Quân, Bạc Hi Lai và “mô hình Trùng Khánh”.

Mạng Ô hữu Chi hương (Utopia), một trang mạng Maoist ở Trung Quốc, cáo buộc “các lực lượng chống lại tư tưởng cộng sản (kiểu Mao)” hiện đang nắm giữ mạng Internet ở Trung Quốc, đã cố ý để rò rỉ những thông tin bất lợi cho ông Vương Lập Quân ra bên ngoài một cách thoải mái.